

Сборник съдебна практика

Дело C-421/14

Banco Primus SA
срещу
Jesús Gutiérrez García

(Преюдициално запитване,
отправено от Juzgado de Primera Instancia no 2 de Santander)

„Преюдициално запитване — Директива 93/13/ЕИО — Договори между продавачи или доставчици и потребители — Договори за ипотечен кредит — Производство по принудително изпълнение върху ипотекиран имот — Преклузивен срок — Правомощия на националния съд — Сила на пресъдено нещо“

Резюме — Решение на Съда (първи състав) от 26 януари 2017 г.

- Преюдициални въпроси — Компетентност на Съда — Граници — Явно ирелевантни въпроси и хипотетични въпроси, поставени при условия, изключващи ползата от отговор — Въпроси, които нямат връзка с предмета на спора по главното производство — Липса на компетентност на Съда*
(член 267 ДФЕС)
- Защита на потребителите — Неравноправни клаузи в потребителските договори — Директива 93/13 — Цел*
(Директива 93/13 на Съвета)
- Защита на потребителите — Неравноправни клаузи в потребителските договори — Директива 93/13 — Задължение за националния съд да прецени служебно дали клауза в разглеждан от него договор е неравноправна — Обхват*
(Директива 93/13 на Съвета)
- Съдебно производство — Сила на пресъдено нещо — Обхват*
- Право на Европейския съюз — Принципи — Право на ефективна съдебна защита — Обхват — Право на достъп до няколко съдебни инстанции — Липса*
- Защита на потребителите — Неравноправни клаузи в потребителските договори — Директива 93/13 — Производство по принудително изпълнение върху ипотекиран имот — Всякащо производство към датата на приемане на преходна национална разпоредба,*

предвиждаща преклузивен срок за подаване на възражение срещу принудителното изпълнение — Срок, който започва да тече от деня, следващ този на публикуването на правната уредба — Недопустимост

(членове 6 и 7 от Директива 93/13 на Съвета)

7. *Защита на потребителите — Неравноправни клаузи в потребителските договори — Директива 93/13 — Производство по принудително изпълнение върху ипотекиран имот — Липса на възможност националната юрисдикция служебно да преразгледа неравноправния характер на клаузи от договора, които вече са били предмет на решение, което се ползва със силата на пресъдено нещо — Допустимост — Граници*

(Директива 93/13 на Съвета)

8. *Защита на потребителите — Неравноправни клаузи в потребителските договори — Директива 93/13 — Неравноправна клауза по смисъла на член 3 — Преценка на неравноправността от националния съд — Критерии*

(член 3, параграфи 1 и 4 от Директива 93/37 на Съвета)

9. *Защита на потребителите — Неравноправни клаузи в потребителските договори — Директива 93/13 — Констатация за неравноправност на дадена клауза — Обхват — Задължение за националния съд да изведе служебно всички последици, които произтичат от посочената констатация — Продавач или доставчик, който не е приложил съответната клауза и е действал в съответствие с националното право — Липса на последици*

(член 3, параграфи 1 и 7 от Директива 93/37 на Съвета)

1. Вж. текста на решението.

(вж. т. 29, 30, 33 и 56)

2. Вж. текста на решението.

(вж. т. 40, 41 и 51)

3. Вж. текста на решението.

(вж. т. 43 и 51)

4. Вж. текста на решението.

(вж. т. 46)

5. Вж. текста на решението.

(вж. т. 48)

6. Членове 6 и 7 от Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална преходна разпоредба като четвъртата преходна разпоредба от Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (Закон 1/2013 относно мерки за засилване на защитата на ипотечарните

длъжници, реструктуриране на дълга и социалния наем) от 14 май 2013 г., която предвижда за упражняването на правото на възражение срещу принудителното изпълнение на основание твърдян неравноправен характер на договорни клаузи от страна на потребителите, спрямо които е образувано принудително изпълнение върху ипотекиран имот, което обаче не е приключило преди влизането в сила на закона, предвиждащ тази разпоредба едномесечен преклузивен срок, изчисляван от деня, следващ този на публикуването на този закон.

(вж. т. 54; т. 1 от диспозитива)

7. Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че допуска национална разпоредба като член 207 от Ley 1/2000, de Enjuiciamiento Civil (Закон 1/2000 за Гражданския процесуален кодекс) от 7 януари 2000 г., изменен със Закон 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (Закон 1/2013 относно мерки за засилване на защитата на ипотечарните длъжници, реструктуриране на дълга и социалния наем) от 14 май 2013 г., впоследствие с Real Decreto-Ley 7/2013, de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (Декрет-закон 7/2013 за спешни данъчни и бюджетни мерки за насърчаване на изследванията, развитието и иновациите) от 28 юни 2013 г., впоследствие с Real Decreto-Ley 11/2014, de medidas urgentes en materia concursal (Декрет-закон 11/2014 за спешни мерки относно несъстоятелността) от 5 септември 2014 г., която забранява на националния съд служебно да преразглежда неравноправни клаузи в договор, когато законосъобразността на всички клаузи в договора с оглед на посочената директива вече е била разгледана с влязло в сила решение.

За сметка на това при наличието на една или няколко договорни клаузи, чийто твърдян неравноправен характер все още не е разгледан при предходен съдебен контрол върху спорния договор, приключил с влязло в сила решение, Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че националната юрисдикция, редовно сезирана от потребител чрез насрещно възражение, е длъжна да разгледа по искане на страните или служебно, когато разполага с необходимите за тази цел данни от фактическа и правна страна, твърдения неравноправен характер на договорните клаузи.

(вж. т. 49, 52 и 54; т. 2 от диспозитива)

8. Член 3, параграф 1 и член 4 от Директива 93/13 трябва да се тълкуват в смисъл, че:

- разглеждането на твърдян неравноправен характер на клауза от договор, сключен между продавач или доставчик и потребител, налага да се определи дали тази клауза създава в ущърб на потребителя значителна неравнопоставеност между правата и задълженията, произтичащи от договора. Това разглеждане трябва да се извърши съгласно националните правила, които намират приложение при липса на уговорка между страните, с оглед на правните средства за защита, с които разполага потребителят съгласно националното право, за да се преустанови действието на този вид клаузи, на характера на стоките или услугите, за които е сключен договорът, както и на всички обстоятелства, довели до сключването му;
- когато запитващата юрисдикция счита, че дадена договорна клауза относно начина на изчисляване на редовните лихви като разглежданата в главното производство не е изразена на ясен и разбираем език по смисъла на член 4, параграф 2 от посочената директива, тя е длъжна да провери дали въпросната клауза е неравноправна по смисъла на член 3, параграф 1 от посочената директива. При това разглеждане посочената юрисдикция по-специално трябва да сравни начина на изчисляване на предвидения в тази клауза процент на редовните лихви и действително получения процент с обичайно приетия начин на изчисляване и размера на законната лихва, както и пазарния процент на лихвите към датата на сключване на разглеждания в главното производство договор при кредит със сходен размер и срок на разглеждания; и

- що се отнася до преценката на националната юрисдикция относно твърдения неравноправен характер на клауза относно предсрочната изискуемост поради неизпълнение на задълженията на длъжника през ограничен период, посочената юрисдикция трябва да провери по-специално дали възможността на продавача или доставчика да обяви целия кредит за изискуем, зависи от неизпълнението от страна на потребителя на основно в съответното договорно правоотношение задължение, дали тази възможност е предвидена в случаите, в които посоченото неизпълнение е достатъчно тежко с оглед на срока на кредита и размера на задължението по него, дали тя дерогира приложимите в тази област правни норми и дали националното право предвижда подходящи и ефективни средства, позволяващи на потребителя, за когото се прилага такава клауза, да преустанови действието на посочената изискуемост на кредита.

(вж. т. 64—67; т. 3 от диспозитива)

9. Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска тълкуване от съдебната практика на разпоредба от националното право, уреждаща клаузите за предсрочна изискуемост на задължението по договор за кредит като член 693, параграф 2 от Закон 1/2000, изменен със Декрет-закон 7/2013, която забранява на националния съд, установил неравноправния характер на такава договорна клауза, да я обяви за недействителна и да откаже да я приложи, когато на практика продавачът или доставчикът не я е приложил, но е спазил условията, предвидени във въпросната разпоредба от националното право.

Поради това и за да се осигури възпиращият ефект на член 7 от Директива 93/13, правомощията на националния съд, който установява наличието на неравноправна клауза по смисъла на член 3, параграф 1 от тази директива, не могат да зависят от прилагането на тази клауза на практика. Директива 93/13 трябва да се тълкува в смисъл, че когато националният съд констатира „неравноправен“ характер по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 93/13 на клауза от договор, сключен между потребител и продавач или доставчик, обстоятелството, че тази клауза не е била изпълнена, само по себе си не пречи на националния съд да изведе всички последици от „неравноправния“ характер на посочената клауза.

(вж. т. 73 и 75; т. 4 от диспозитива)